

LIJST DER BOEKJES DIE VOORRADIG ZIJN:

1. Drie maanden onder de sneeuw; 2. Zwarte Koo; 5. Aan de Molenbeek; 6. Een moedige meisje; 8. Het wonderlijk gezelschap; 9. De jonge vluchteling; 11. Het Kermismeisje; 12. Willem Tell; 13. Beter een lap dan een scheur; 14. Harten van Goud; 15. 't Verdrongen land van Saafunge; 17. De Zinnelozen te Gheel; 18. De hut op de Heide; 21. De Landlooper; 22. En toch feest; 23. St. Niklaas in 't Veerhuis; 25. De Vriezeman aan 't Front; 26. Verdwaald en terecht; 27. De jongens van West-Roozebeke; 30. De verdrongen stad; 32. 't Weesje van Brugge; 35. Het kindje van de Zee; 36. De Roovers van de Moeren; 37. De bezembinders van Kleit; 38. De vlucht in de Koffer; 44. De Gierigaard; 46. Broederliefde; 48. Eerlijk duurt het langst; 51. Een lastig geschenk; 52. Zonder Ouders; 56. In 't Bosch van Houthulst; 57. Nog gered; 58. Uit de oude Doos; 59. Dokter Jenner en Jenny; 61. Streng Winters; 64. De kinderen van den Zeeloods; 66. De kinderen van den Smokkelaar; 67. De Paaschklokken; 68. De Landverhuizers; 69. Leeuwte Van Damme; 72. Een moedige Kermisjongen; 76. Het Bultje; 77. De Pastoor van Lapscheure; 78. Samen uit; 80. Goed voor kwaad; 82. Vaderlandsche Verhalen; Naastenliefde; 86. De overwintering op Nova-Zembla; 89. Hoe Sinterklaas hielp; 90. In Grooten Nood; 91. Kerstmis aan Zee; 94. Het Spook; 95. De twee Weesjes; 97. De Vlucht; 102. Reinaert de Vos; 104. Denk aan moeder!; 107. Drieënj; 110. Robinson Crusoe; 112. De Rooversjongen; 113. De Deserteur; 115. Onschuldig veroordeeld; 118. De Spion van den Molen; 121. Hoog bezoek; 122. De wonderlijke Zwaan; 123. Uit bange dagen; 125. De flinke Baanwachster; 128. De gelaarsde kat; 129. De Dochter van den Blauwer; 130. Met Vakantie; 132. Tinneke; 133. De Helden van Stekene; 134. Een onrechtvaardige gestraft; 137. Oom Tom; 142. Op 't oud kasteel; 143. De reis in de Wildernis; 144. Bij de Kabouter; 145. De Spionnen op den Toren; 146. De Jongen van Gaver; 148. De schat in de Duinen; 150. De smokkelaars van de Zee; 152. De schat in de mijn; 153. 't Graf in 't Bosch; 154. 't Berouw van den Strooper; 155. 't Kasteel Hoogdonk; 158. Van de hut naar 't Paleis; 159. Karel de Goede; 160. Na veel avonturen; 161. Gered door een Aap; 162. Jan Breydel; 163. De Slag der Gulden Sporen; 164. Van den Dood gered; 165. 't Bocheljongentje; 167. Van drie Roovers; 168. Een jong Held; 169. Jacob van Artevelde; 171. Genoveva van Brabant; 172. Een avontuurlijke Reis; 174. Een vreeselijke avond; 175. De gevluchte slaaf; 176. In de vliegmachine; 177. Een moedige vrouw; 178. Ontsnapt; 179. Valsch beschuldigd; 180. De Zoon van den Torenwachter; 182. De reis van Columbus; 186. Jack de Cow-boy; 189. De Held van Tremeloo; 191. De Cow-boy van Fort-Bell; 192. Jeanne d'Arc; 193. De wandelende Deur; 194. De avonturen van Geeraart; 195. Geeraart in Rusland; 199. De Wolf van Ghistel; 202. De Spaansche Furie; 203. De Boeteling van Veurne; 210. Het verwoeste Vlaanderen; 211. De vondeling van 't Regiment; 212. Betoonde Naastenliefde; 213. De IJslandvaarders; 214. Jongensbarten; 216. Een dappere vrouw; 217. Ali-Baba en de veertig Roovers; 218. Groot Broer; 219. De jonge verstooting; 220. Een kerstavond op de Prarie; 221. Leo's Nieuwjaar; 222. 't Gestolen kind; 223. De Roovers gestraft; 224. De Wildeman; 225. Het dolend melkmeisje; 226. De lotgevallen van den Wildstrooper; 227. Verdreven uit zijn land; 228. Moeder gered; 229. 't Dievenhuis; 230. De Schatgravers; 231. Een slechte Kameraad; 232. Bij de zakkenrollers; 233. Kleine Ootlog; 234. De Heldendood van Anneessens; 235. De Wandelende Jood in Vlaanderen; 236. Nelly van den Mijnwerker; 237. De Geldduivel;

— ELKE WEEK VERSCHIJNT EEN NIEUW BOEKJE. —

Druk R. Bracke-Van Geert Baasrode.

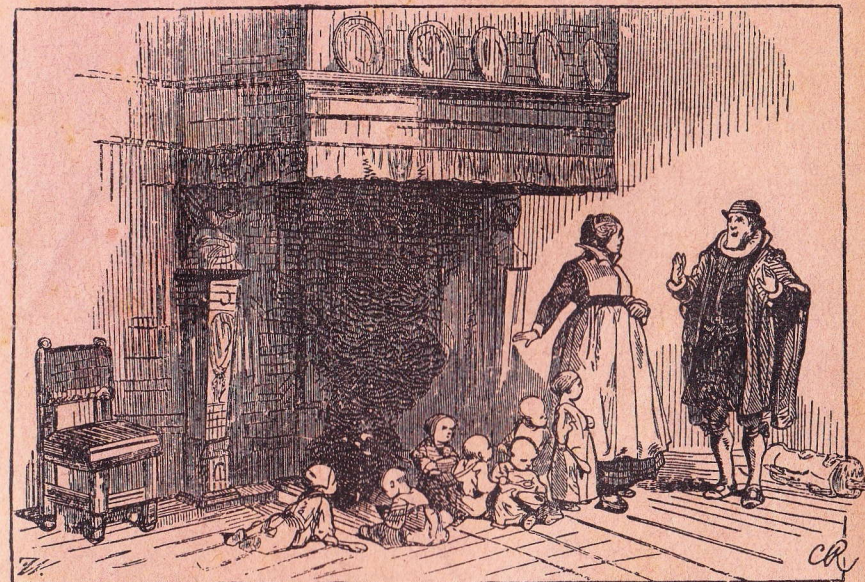
A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK.

Tweede druk.

Nr. 202.

A. HANS.

De Spaansche Furie

Uitgave Hans-Van der Meulen, Contich.

De Spaansche Furie

I.

Zoowat drie honderd vijftig jaar geleden, woonde te Antwerpen, aan de Scheldekaai, Willem Jeroens. Hij laadde en loste schepen, maar nu de Spanjaarden meester waren in ons land, kwamen er niet veel vaartuigen. 't Was gedurig strijd, hier en daar, want ons volk werd de Spaansche heerschappij moe en kwam er tegen in verzet.

Willem Jeroens stond dus dikwijls met zijn makers werkloos op de kade. Gelukkig verdiende Marijke zijn vrouw nog iets : ze bewaakte overdag kleine kinderen, waarvan de moeders uit werken gingen.

De moeders brachten 's morgens de kleinen bij Marijke en haalden ze 's avonds weer af.

Eigen kinderen hadden Willem en Marijke niet. Willem hoopte op betere tijden ; 't leeg loopen ging hem niet.

Zekeren morgen stond hij weer op de kade. Daar kwam de rijke koopman, Hij wenkte Willem Jeroens.

— Gij zijt zonder werk ? vroeg hij.

— Ja, heer, tot mijn spijt, want het is nu schrap thuis.

— Kom mee, ge kunt bij mij wat verdienen. De zaken gaan wel slecht, maar vandaag heb ik een karweitje voor u.

Willem Jeroens was blijde dit te hooren.

Hij vergezelde mijnheer Stevens naar diens woning. En hij werd in een kleine kamer geleid.

— Jeroens, zei de koopman, ik weet dat gij een eerlijk man zijt, en ik u een gewichtige boodschap mag toevertrouwen. Deze som geld moet naar een handelaar te Mechelen overgebracht worden. Ik kan zelf niet gaan, mijn vrouw is ziek. Mijn bedienden heb ik door den slechten tijd afgedankt op twee na, maar zij zijn oude menschen, ongeschikt voor de reis. Ik zal de beurs goud wegstoppen in een pakje lijnwaad. Dan lijkt het of gij een kramer zijt. En niemand zal denken dat gij zoo veel geld bij u hebt. Durft ge het aan.

Willem was ontsteld ; zoo veel goud had hij nooit bijeen gezien. En dat moest u hij nu vervoeren ! De eerlijke man vond het een zware taak. Maar hij stemde toch toe de boodschap te verrichten.

— 't Is nu negen uur hernam mijnheer Stevens. Ge kunt rond twee uur te Mechelen zijn. En als ge ginder en paar uur rust, zijt ge nog voor het poortsluiten terug. Ge brengt me dan de kwittantie van den Mechelschen handelaar, en ge moogt op een goede belooning rekenen. Hier is al vast een flinke reispenning voor onderwege.

De beurs met goud werd in een rol lijnwaad weggestoken. Mijnheer Stevens maande Willems aan zeer voorzichtig te zijn.

Jeroens vertrok. Vlug ging hij even bij zijn vrouw aan.

Wat hebt ge nu toch onder den arm vroeg Marijke verwonderd.

Willem vertelde haar welke boodschap hij voor den koopman verrichten moest.

De vrouw ontroerde er ook van.

— Er is wat mee te verdienen, zei Willem.

— Hoeveel ?

— Dat weet ik niet... Mijnheer heeft het nog niet gezegd.

— Ge hadt akkoord moeten maken over het loon. Die koopman Stevens is wel zeer rijk, maar erg gierig. De menschen die altijd trouw voor hem gewerkt hebben zijn afgedankt en krijgen geen duit steun van hem. Gisteren vertelde vrouw Pieterse het me nog. Haar man heeft al tien jaar bij Stevens gewerkt. Wie weet

met welk een kleinigheid hij u vanavond afscheept !
En voor zoo'n verre reis.

— Kom kom ! 't Zal wel meevallen. En alle verdienste is welkom !

Willem trok zijn wambuis aan, want het was een gure Octoberdag. Hij groette zijn vrouw, die toch niet gerust was over dien tocht.

Maar welgemoed stapte Willem heen. Buiten de stad, op de Mechelsche baan, nam hij een flinken stap. En al ging hij voor een marskramer door nergens bood hij zijn waar aan. Twee uur later was hij Kontich voorbij. Van hier tot aan de Nethe was het eenzame streek. Willem moest door een bosch dat bij een kas-teel behoorde. Reeds vielen de bladeren van de boomen. De winter naderde en 't werd somber in 't woud.

— Ik zal me te Mechelen niet lang ophouden, besloot de reiziger. Bij donker in zoo'n bosch bevalt me niet. Ik kan van avond rusten in mijn bed. 'k Zal wel heerlijk slapen dan.

Aan 't eind van de dreef, sprongen eensklaps eenige Spaansche soldaten uit het struikgewas. Bij hen was een soort van landlooper, een Vlaming... die het woord nam.

— Boertje, zei hij, ge zijt zoo haastig... We zouden toch wel eens een oogenblik met u willen klap-pen.

Jeroens schrok geweldig, maar beheerschte zijn angst.

— Vriendschap, laat me door sprak hij. Ik moet dit rolletje lijnwaad te Mechelen leveren. En op het geld zitten ze thuis te wachten, om te kunnen eten. Ge weet, dat het een slechte tijd is.

— Ja, voor ons ook, hernam de landlooper. De landvoogd Requessens is dood en hij heeft vergeten zijn soldaten te betalen. En als mijn vrienden, de Spanjaarden, geen duiten hebben, is het voor mij insgelijks schraal.

— Maar ge wilt toch aan een armen man als ik geen geld vragen !

— Dat rolletje lijnwaad kan ik ook verkoopen !

— Ware ik bemiddeld, ik gaf het u ! Toe, houd me niet langer op. Ze hebben thuis honger.

— Baasje, 'k zou maar dadelijk gewillig dat lijnwaad afgeven, want als ge ons kwaad maakt, ziet het er leelijk voor u uit.

De Spaansche soldaten, havelooze en verwilderde kerels, zeiden iets in hun taal.

— Heeren, ik ben een arme drommel ! kloeg Willem Jeroens, wien nu het zweet van angst uitbrak

De landlooper strekte zijn hand naar het lijnwaad uit.

Willem werd boos en gaf den dief een duw.

— Ik laat me niet bestelen ! riep hij.

Maar nu vielen de Spanjaarden op hem aan en Jeroens werd op den grond geslagen. Krampachtig echter hield hij de rol linnen vast.

— Er zit iets in dat lijnwaad ! beweerde de landlooper. De menschen gebruiken nu allerlei listen. En een eerlijke dief als ik, moet ook slim zijn, om aan wat buit te geraken.

— Vermoord me, maar wat van mij is, geef ik niet af, schreeuwde Willem.

Wat kon hij tegen de overmacht doen. Weldra hadden de Spanjaarden het geld in hun bezit. Ze trokken de rol open.

— Geld ! juichten ze.

— Wat een dikke beurs ! zei de landlooper. Ha, ik heb wel goed geraden ! Foei leugenaar, om ons wijs te willen maken, dat ge een arme man zijt, en ze bij u thuis van honger klagen. Ge hebt dat geld natuurlijk ook ergens gestolen.

De Spanjaarden openden de beurs. En ze tierden en jubelden van vreugde, nu ze goud zagen !

Willem lag uitgeput op den grond.

— 't Best is, dat we den vent maar uit de wereld jagen ! oordeelde de landlooper. Dood menschen kunnen ons niet verklikken.

Willem rees op... Hij spande zich in. Hij dacht aan Marijke. En nu lokte hem toch het leven, dat meer waard was dan de beurs goud van den rijken Stevens.

Hij spande zijn krachten in en sprong eensklaps in het kreupelhout en vluchtte.

— We moeten hem vangen ! riep de landlooper.

Maar niemand had lust het goud te verlaten, want bij dit rooverstroepje vertrouwde de een den andere niet.

En zoo kon Jeroens ontsnappen. Hij geraakte uit het bosch in het veld en zag in de verte een hoeve. Hij spoedde er zich heen.

De menschen van de boerderij keken hem achterdochtig aan. Wien kon men in dezen beroerden tijd nog vertrouwen ?

— Menschen, ik ben door Spaansche soldaten aangerand geworden, kloeg Jeroens.

— Zijn er dan Spanjaarden in de buurt ? vroeg de boer.

— Ginder in het bosch...

En Willem vertelde zijn wedervaren. Maar de landman, zijn vrouw en gezin keken hem ongeloovig aan. Er waren veel zwervers, doch Spanjaarden hadden ze in de streek nog niet gezien. Die bevonden zich op het kasteel bij Antwerpen.

— Gaat mee om de roovers aan te vallen, smeekte Willem. Ik moet het geld terug hebben. Het is 't mijne niet.

— Als er Spanjaarden zijn, kunnen wij niets tegen hen doen, beweerde de boer. Ze zouden wraak nemen en ons hof in brand steken.

Willem moest hier geen hulp verwachten. Men wees hem hoe hij te Kontich kon geraken, zonder zich in 't bosch te wagen.

— Daar is een schout, vraag hem bijstand ! ried de boer aan.

Willem Jeroen begaf zich naar het dorp welks spitse toren weldra zichtbaar werd.

— O, Marijke had gelijk, ik had die boodschap niet moeten aanvaarden, zei Willem bij zichzelf. Als mijnheer Stevens me maar gelooft ! Hij is zoo gierig en wantrouwend. 'k Had dat eer moeten bedenken. Iets willen verdienen ... En nu zóó varen !

Te Kontich kwam Jeroens bij den schout terecht. reeds een oude man.

Hij luisterde naar 't verhaal en schudde dan 't grijze hoofd.

— Een rare vertelling ! oordeelde hij.

— Wel, voor den drommel, denkt ge dan dat ik sta te liegen ! riep de eerlijke Willem nijdig uit.

— Een rare vertelling, herhaalde de schout, die kort van zeggen was. Geen Spaansche soldaten in de buurt gemeld.

— Ga mee naar 't bosch ! 't Is uw plicht mij te helpen...

— Gij onfatsoenlijke kerel... geen eerbied voor schout...

— Eerbied, eerbied ! Als ge te bang zijt, die roovers achter de hielen te zitten ! En mij voor een bedrieger uitmaken !

— Een rare vertelling...

— Raar... raar... Gij zijt een rare schout... een bangerik.

— Gij... dronken...

— Wat durft ge beweren dat ik dronken ben ! stoot Willem op.

— Zeker geld verdubbeld... in herberg... en nu die rare vertelling !

— Nog al beter ! Oude kikker ze moesten u in plaats van schout te laten in een kinderstoel zetten... Ha, ik heb het geld verdubbeld ! Zoo iets moet een eerlijk mensch van een lafaard als gij hooren ! Schout van Jan Kallebas... met uw voeten in den haard zitten... en u een rooden neus drinken...

— Ik u in gevangenis zetten...

— Kerel, ge moet nog leeren spreken, stotteraar ! Wat let me of ik sla u tegen den grond. Nu begrijp ik dat eerlijke menschen hier bestolen worden. Knuppel schout weet nog van geen Spanjaarden af, al zitten ze op een kwartier van hier eerlijke reizigers te beloeven ! Ze hebben vrij spel, waar een Jan Klaas als gij gerechtsdienaar zijt...

En kwaad liep Willem de deur uit.

Hij begreep dat de Spanjaarden al lang weg zouden zijn met hun buit. En er zat voor hem niet anders op dan naar Antwerpen terug te keeren.

In treurige stemming legde Willem den weg naar de stad af. 't Was bij drieën toen hij door de poort ging.

Zou hij eerst alles aan Marijke vertellen ? Willem zou recht naar mijnheer Stevens gaan.

Met bonzend hart stond hij voor het deftige huis.

Mijnheer Stevens moest hem al gauw door een der vensters gezien hebben, want zelf deed hij de deur open en wenkte Willem binnen.

En in 't portaal vroeg hij :

— Nu al terug, Jeroens ! Dan hebt ge zeker kunnen meerijden. Of is er wat gebeurd ! Ge kijkt zoo raar.

— Mijnheer, ik ben door Spaansche soldaten aangevallen, zei Willem.

— En mijn geld !

— Ze hebben het geroofd.

— Is het goud weg...

— Ja, heer. Ik heb me zoo dapper mogelijk verdedigd, maar ze waren met velen. 't Is in een bosch bij Kontich gebeurd.

Mijnheer Stevens was eerst bleek en dan rood geworden. Hij opende een zijkamer en duwde er Willem binnen.

— Wacht hier even, sprak hij.

De koopman ging dan eenige oogenblikken heen. Hij droeg een knecht een boodschap op.

— Vertel me nu eens het gebeurde, vroeg hij.

Jeroens deed dit.

— En ge denkt dat ik uw verhaal geloof ! snauwde de koopman hem dan toe... Gij zijt een gemeene bedrieger...

— Maar mijnheer ! kreet Willem.

— Er zwerven nu geen Spanjaarden rond... Ze

zijn op het kasteel onder flink gezag. Maar gij hebt dit verzonnen, om mijn geld te behouden. Ge zijt arm, ge hebt geen werk, en nu wildet ge u zoo verrijken. Beken dadelijk, waar ge de beurs goud verstoppen hebt.

— O, mijnheer Stevens, denkt ge nu waarlijk, dat ik zoo slecht ben ! riep de arme Willem Jeroens uit. Ge hebt mij uitgekozen voor de boodschap, omdat ge weet dat ik een eerlijk man ben. En nu beschuldigt ge me van diefstal. Zie mijn kleeven zijn vuil en hier is een scheur van de worsteling...

— Ge kunt u gemakkelijk over den grond rollen en een scheur in uw wambuis trekken. Maar zoo misleidt ge me niet ! Jeroens, waar is het geld ?

— Gestolen !

— Neen ! Ergens verborgen ! Bedenk, dat ge zwaar kunt gestraft worden !

— Ik durf er een eed op doen, dat ik de waarheid zeg !

— Een valsche eed...

— Maar mijnheer Stevens !

De eerlijke Willem riep dit weenend. Doch tevens werd hij kwaad.

— Het is een schande, mij voor zoo slecht uit te maken ! sprak hij. Liever liet ik mijn handen afkappen dan iets weg te nemen.

— Aan die groote woorden heb ik niets. Ik wil nu gelooven, dat ge voor de verleiding bezweken zijt.

Zeg, waar het goud is. Stort u niet in het ongeluk !

— De Spanjaarden zijn met uw goud weg ! Al moest men mij op de pijnbank leggen, ik zou niets anders kunnen verklaren.

— Wel, ge zult op de pijnbank liggen, tot ge vertelt, waar mijn geld verborgen is !

— 't Is gemeen, mijnheer Stevens, mij van zulke oneerlijkheid te betichten.

— Spanjaarden zouden u doodgeslagen hebben !

— Ik kon nog vluchten, maar 't heeft weinig gescheeld, of ik had het leven verloren !

— En ge hebt geen enkele wonde. Ha, ge kondt vluchten... en er waren veel van die roovers beweert ge. O, ge liegt, dat ge er zwart van ziet...

— En dat moet een eerlijk mensch hooren ! kloeg Willem. Ik, die altijd trouw gewerkt heb...

Jeroens verdedigde zich tegen die aanklacht. Maar daar kwam de knecht met twee schoutsdienaren.

— Ha, ge laat mij gevangen nemen ! riep Jeroens uit. O, wat zal mijn vader zeggen ! Mannen, vervolgdte hij tot de schoutsdienaren, ik ben geen dief.

En weer deed Willem het verhaal, van het gebeurde. Maar hij werd vastgegrepen. En toen hij in zijn verontwaardiging verzet wilde bieden, bonden de schoutsdienaren, geholpen door den knecht van den heer Stevens, hem.

— O, gij zijt onrechtvaardig en slecht ! schreeuw

de Willem tot den koopman. Ge luistert nu alleen naar uw gierigheid en geldzucht !

Jeroens werd gevangen over straat geleid.

II.

Marijke dacht voortdurend aan haar man. Ze was niet gerust. Het speet haar dat ze bij Willem niet sterker had aangedrongen, die boodschap naar Mechelen maar na te laten. Ze werd zelfs angstig. Ze wist zelf niet waardoor. Eigenlijk was Mechelen zo ver niet. En Willem had soms wel groote reizen gEDAAN.

't Werd na den middag. De kinderen die Marijke bewaakte kropen over den vloer. 't Was rumoerig in huis, gelijk altijd over dag. Marijke verlangde naar den avond.

Er kwam bezoek. De schout trad binnen met den rijken mijnheer Stevens. Marijke schrok zoo, dat ze er bleek van werd, en eerst niets zeggen kon.

— Ze verraadt zich zelve al, fluisterde de koopman tot den schout.

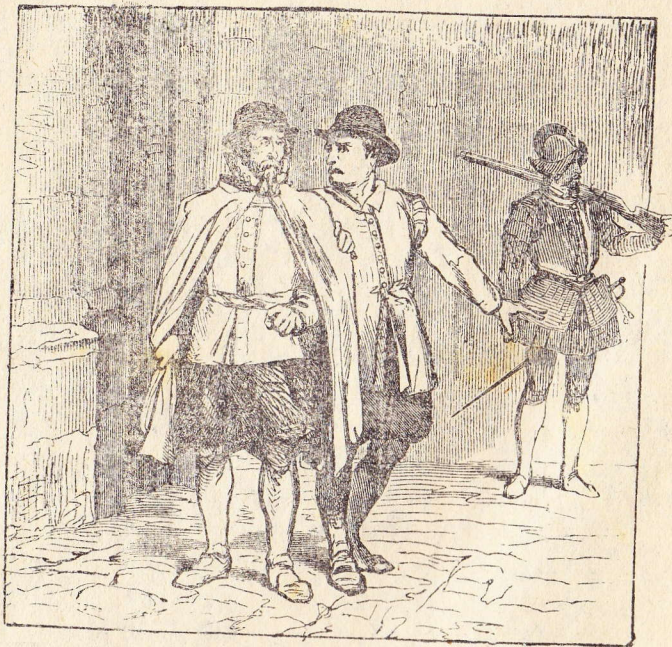
— Ja... Ik zal ze gauw doen bekennen.

— Vrouw Jeroens, sprak de schout, waar heeft uw man de beurs goud verborgen ?

Marijke keek hem aan, alsof ze de vraag niet begreep.

— Geen leugens verzinnen, hernam de schout. Dadelijk de waarheid bekennen. Waar heeft uw man het goud van mijnheer Stevens weggestopt ?

— Weggestopt ! Goud van mijnheer Stevens, stamelde de vrouw.

— Ge verstaat me heel goed.

— Willem is immers naar Mechelen, mijnheer.

— Neen... neen... Willem is niet te Mechelen geweest !

— Maar waar is hij dan ! O, ik had er een vermoeden van, dat er iets zou gebeuren !

De heer Stevens en de schout keken elkaar aan

— Veins nu niet, zoo maakt ge het nog erger voor u en voor uw man, beweerde de schout.

— Maar wat bedoelt ge dan toch ! kreet Marijke. Is Willem verongelukt ! O, zeg het me ! Ge staat daar beiden zoo raar.

— Uw man zit in de gevangenis, en gij gaat er ook heen, als ge niet dadelijk bekent, waar hij het goud dat hij naar Mechelen moest dragen, verborgen heeft.

— Mijn Willem in de gevangenis ! schreide Marijke. En enkele kinderen begonnen nu ook te weenen, omdat ze vrouw Jeroens het zagen doen.

— Maar wat heeft Willem dan gedaan ? vroeg Marijke.

— Uw man wil me wijs maken, dat ergens bij Kon-tich Spaansche soldaten het geld afgenomen hebben. Maar dat geloof ik natuurlijk niet, zei nu mijnheer Stevens. Ik weet dat ge armoede hebt. En Willem is in de verleiding gekomen mijn geld te houden...

— Is Willem gewond ?

— Neen... Hij kwam ongedeerd terug.

— Goddank ! Die Spanjaarden hadden hem wel kunnen vermoorden. En gij durft nu beweren, dat hij liegt, mijnheer...

— Ja... natuurlijk liegt hij... Er zijn geen rooven/ de Spanjaarden. Het is rustig en ordelijk rond Antwerpen... Ge weet meer van dat geld. Ik zag wel, hoe erg ge schrok, toen we hier binnen traden.

— Dat is waar... Ik vreesde dat er een ongeluk met Willem gebeurd was. Ik had zoo'n raar gevoel. En ge denkt dat ik schrok om het geld, mijnheer Stevens. Ge kent ons. Ge weet dat we eerlijke menschen zijn. Het is erg voor u, dat het goud geroofd is. Maar nu in uw gierigheid mijn man betichten, het is schandelijk ! God hoort me, als ik verklaar dat ik niets van het goud weet. En Willem is geen leugenaar.

— Ik moet uw huis doorzoeken, beweerde de schout.

— Kijk overal ! Hier is geen goud te vinden.

De schout speurde in of onder de meubels.

— Hier onder den vloer is een keldertje, dat hoor ik aan den klank, als ik stap, zei hij.

— Ja, er is een keldertje, sprak Marijke. De ingang is daar in den hoek.

Ze trok een val open. Ze moest een kaars aansteken. En met het licht zocht de schout ook in den kelder. Maar hij vond er natuurlijk geen goud.

— Dan heeft Jeroens het geld ergens anders verstopt, hield mijnheer Stevens vol.

— Dat is leugen en laster ! riep Marijke uit. Ik heb Willem sedert zijn terugkeer nog niet gezien, Maar wat

hij u zegt is waarheid. En ge wilt mijn man in de gevangenis houden ? vroeg ze aan den schout.

— 't Onderzoek moet zijn gang gaan, antwoordde deze.

Hij verwijderde zich met den heer Stevens. Marijke was diep bedroefd.

III.

Champigny, die in 1576 Spaansch bevelhebber was te Antwerpen, trad uit zijn bureel. Een Spaansch officier kwam er juist aan, om hem nog even te spreken.

— Wat is er ? vroeg Champigny ongeduldig.

— Gouverneur, ik heb een ernstig bericht mee te deelen. Er is vanmiddag een man in de stad aangekomen, die beweert door zwervende Spaansche soldaten beroofd te zijn geworden.

En de officier vertelde wat er met Willem Jeroens was gebeurd. Hij had het van den schout vernomen.

— Dus de heer Stevens denkt dat die kerel het goud verstopt heeft en die vertelling van de soldaten verzon ?

— Ja... En de schout heeft den man opgesloten.

— Dat is heel goed. Zoo'n vent moet hier geen valsche geruchten uitstrooien, om onze soldaten een kwaden naam te geven, hernam Champigny.

— Maar als het nu toch eens waar was. We weten dat na den dood van onzen landvoogd Requesens, veel soldaten ontevreden zijn, omdat er geen soldij betaald is. En misschien is er elders muiterij begonnen en zakken er soldaten naar hier af.

— Gekheid ! Ik zou er bericht van gekregen hebben. En leugens als van dien kwaden burger, brengen kwade geruchten in omloop. Ik wil rust in de stad. 'k Zal dien man streng doen straffen. Het is dan een voorbeeld voor hen, die ook van die praatjes uitstrooien.

Champigny ging naar zijn woning. En hij ontbood den schout. De Spaansche gouverneur had te Antwerpen meer te vertellen dan het stadsbestuur.

De schout kreeg bevel Willem Jeroens te tuchtigen. Als die man geld roofde, moest hij de schuld niet op Spanjaarden leggen.

— Mijnheer Stevens beticht dien Jeroens, niet waar ? vroeg Champigny.

— Ja, hij heeft de klacht bij mij ingediend.

— Dan moet mijnheer Stevens geloofd worden en niet dien kaailooper. Ik zal een afdeeling soldaten naar Kontich zenden om na te laten gaan of er daar Spanjaarden zwerven.

't Zag er slecht uit voor Willem Jeroens.

Den volgenden morgen werd hij weer verhoord en nu door het gerecht of vierschaar. Hij verklaarde 't zelfde als den vorigen dag.

Champigny was zelf aanwezig.

Ge liegt ! snauwde Champigny hem toe. Ik heb een onderzoek doen instellen rond Kontich. Er zijn daar geen Spanjaarden. Gij hebt het goud gestolen.

— God is mijn gtuige, dat ik de waarheid spreek, zei Willem. Ik ben altijd eerlijk geweest.

— Deel ons liever mee, waar gij het geld verstoppt hebt. beval een der rechters.

Willem hield vol dat Spanjaarden het gestolen hadden.

Champigny werd woedend.

— Ge durft onze soldaten belasteren ! riep hij uit Welnu, we zullen er u voor straffen. 't Zal een voorbeeld zijn voor allen in deze stad, die tegen onze troepen stoken. Champigny eischte den gevangene op.

— De kerel wordt aan den galg gehangen, verzekerde hij. Hij krijgt een uur om zich op den dood voor te bereiden.

— Willem Jeroens zei toen op waardigen toon :

— Zoo lang ik leef, zal ik verklaren, dat ik niets dan de waarheid heb gezegd. God weet dat ik onschuldig ben.

Maar hij werd naar het Steen, aan de Schelde terug gebracht. En men haalde een priester.

't Nieuws van de aanstaande terechtstelling liep rond. Op de Scheldekaai troopte het volk samen. Het was verontwaardigd over dit onrecht. Men kende Jeroens als een eerlijk man en Stevens als een gierigaard. Daar kwam Marijke. Weenend ging ze langs

de menschen. Ze ging naar het huis van koopman Stevens.

— Wat wilt ge nu weer ? vroeg brutaal een knecht.

— Mijnheer spreken...

— Kom dan binnen...

Marijke behoefde niet lang te wachten. Dadelijk verscheen de heer Stevens.

— Komt ge me nu zeggen, waar het geld verborgen is ? vroeg hij haastig.

— Mijnheer, wij hebben uw geld niet verborgen... O, ze willen mijn Willem ophangen... Ga toch aan de heeren zeggen, dat wij eerlijke menschen zijn.

— Zoo, eerlijke menschen ! Er is geen enkele soldaat te Kontich te zien. Uw man heeft zich dan ook brutaal gedragen tegen den schout, omdat die even min zijn leugens wilde gelooven...

— Dus gij wilt Willem laten sterven !

— Ik kan er niets aan doen !

— Ja wel ! Gij hebt hem beschuldigd... Gij wist dat we eerlijk zijn en toch kloegt ge Willem aan. O, vreest ge dan Gods straf niet over zulk groot onrecht... Honderden menschen op straat roepen het uit, dat Willem geen dief kan zijn !

— Dat hij mij 't goud terug geeft !

— Het is gestolen... Natuurlijk zijn de Spanjaarden niet in dat bosch gebleven ! En mijn man wordt zonder bewijzen van schuld gedood ! O, mijnheer Ste-

vens, gij hebt veel macht ! Red Willem ! Heb medelijden met Willem en met mij !

— Waar is mijn geld ? hernam de koopman.

— Altijd dezelfde vraag !

— Ga aan uw man zeggen dat hij het bekent, als gij het niet weet...

— Ik mijn braven Willem ook beschuldigen ! Neen, mijnheer Stevens ! O, de geldzucht heeft u zoo doen handelen.

— Vertrek dan ! Ik kan niets voor Jeroens doen. Hij verdient zijn straf.

— Ge liegt ! schreeuwde Marijke op heftigen toon..

Maar de koopman haalde zijn knecht en vrouw Jeroens werd buiten geduwd.

Ze begaf zich naar 't Steen... Ze wilde Willem zien en daar aan de oversten, om zijn leven smeeken.

Nabij de Schelde verdrong zich een dichte menigte.

— Jeroens wordt al weg gebracht naar den galg hoorde Marijke iemand zeggen.

— Willem ! gilde de vrouw... O, menschen laat me door... Ik wil bij mijn man zijn ! schreide ze.

Medelijdend maakte men plaats voor haar. De mannen balden de vuisten.

— Laten we dat onrecht gebeuren ! schreeuwde een schipper. Zijn we geen koene Antwerpenaars meer !

En in een oogenblik borstte een oproer los. De mannen drongen naar de kar waarop Willem zat. Eenige

Spaansche soldaten liepen er naast. Eer ze hun wapens konden gebruiken, waren ze weggedrongen.

Willem Jeroens werd van de kar getild en van zijn banden bevrijd. Eenige oogenblikken later zat hij in een schuitje en schippers roeiden dit weg.

De Spaansche soldaten wilden ook naar 't water maar de menigte sloot hen in en bevorderde de vlucht.

— Marijke, ween niet meer, uw man is gered ! klonk het. Ze brengen hem aan den Vlaamschen oever. Marijke naar huis. En de Spaansche soldaten trokken bedremmeld naar de wacht.

Maar Willem Jeroens vlood het Waasland in.

De gouverneur Champigny zat op zijn bureel, toen een officier hem het gebeurde kwam melden.

— Misschien heeft het volk een misdaad verhoed zei de gouverneur. De burger kan wel de waarheid gezegd hebben.

Ik ben te haastig geweest. Nu krijg ik juist bericht dat er soldaten uit Aalst aan 't muiten en 't rond zwerven zijn. Ze vallen de boeren lastig.

— Dus, kan die Jeroens beroofd zijn.

— Ik denk het... We zullen van dat oproer niet meer gewagen, hernam Champigny. En ik heb grooter zorgen.. 'k Vrees een oproer onder ons eigen troepen. Er is geen geld om hen te betalen en die van Aalst zeggen dat ze nu zichzelf zullen betalen. Ik moet maatregelen nemen om te verhinderen, dat ze Antwerpen komen plunderen.

En nieuwe berichten brachten meer onrust.

De spaansche landvoogd in Nederland, Requesens was gestorven en koning Filip II in Spanje had nog geen anderen aangesteld. Er was wanorde hier. En de Spaansche troepen kregen geen soldij. Ze begonnen oproer te maken.

Champigny kreeg den volgende dag meer nieuws er over.

De Spanjaarden eischten geld.

Ze overmeesterden Aalst en deden van daar allerlei plundertochten. Ze kregen versterking en wierpen zich toen op Maastricht. De burgers dezer stad wilden de muiters beletten om de rivier over te trekken. Doch iedere soldaat hield een vrouw uit de voorstad «Wijk» als een schild voor zich. Daardoor waren de verdedigers machteloos want wilden ze de Spanjaarden treffen dan moesten ze eerst die weerlooze vrouwen welke ze als bloed verwanten en stadsgenooten herkenden, neerschieten. Zoo trokken de oproerbenden over de brug. En Maastricht werd op vreeselijke wijze geplunderd en uitgemoord.

Maar nu kwam de beurt aan het rijke Antwerpen ! Hier was een kasteel, bezet door Spanjaarden. De plundersaars van Maastricht kwamen gezwind naar deze Antwerpsche citadel, uitroepende : « dat ze zich in de rijke stad wilden vergasten of sneven ».

De bevelhebber van Antwerpen, Champigny, zond troepen af, om die nieuwe benden den weg naar het kasteel af te snijden, maar, zijn troepen voegden zich bij de muiters en onder 't geroep van « Naar Ant-

werpen... geld, geld ! » kwamen ze op 't kasteel aan.

De huurlingen werden aangevoerd door hun hoofden zelf, electo's geheeten. Antwerpen zou boeten, om dat de koning zijn huurlingen niet betaalde ! Zoo werd het onrust in de stad. Het was Zondag 4 November 1576, één uur na den middag. Vijfduizend Spanjaarden verlieten het kasteel. Onze bezetting moest de gracht verdedigen tusschen de stad en de sterkte. Helaas, een groot deel der troepen — huurlingen als de vijanden zelf — liepen naar de muiters over. En Antwerpen was onmachtig om den stroom te weerhouden en... het lot der rijke koopstad werd beslist. Antwerpen zou verschrikkelijke uren beleven. De Spanjaarden hadden een plan gemaakt voor het binnentrekken der stad. Iedere afdeeling moest een wijk plunderen en zoo viel gansch Antwerpen onder de klauw der roovers.

Daar kwamen ze dan, de woeste soldaten, gevolgd door geboefte met vlammen de toortsen en strooibussels, om brand te stichten. Ze rukten voort door de straten ; telkens wanneer ze eene dwarsstraat kruisten, beschoten ze deze, tot allen tegenstand overwonnen was. Waar de soldaten voorbij waren, stichten de schelmen brand. De burgers stelden zich hevig te weer. Maar wat vermochten ze zonder goede leiders, tegen de geoefende krijgsbenden, die met voorbeeldige orde te werk gingen ? Ze konden niet verhinderen, dat de aanvallers het midden der stad bereikten.

Op de Groote Markt was de strijd hardnekkig. Talrijke burgers onder aanvoering der schepenen Jan Van de Werve, Geeraard de Pommereaux en Nicolaas van Bouchout, hadden zich op het stadhuis teruggetrokken en wilden dit, zelfs ten koste van hun leven, verdedigen. Maar eenige Spanjaarden geraakten binnen en staken 't prachtig gebouw in brand. Het stadhuis geleek spoedig eene vuurzee en deelde de vlammen aan de omstaande huizen mede. Meer dan zes honderd woningen op de Suikerrui, de Boterrui, de Zoutrui, de Kaasstraat, de Zilvermidstraat, de Hoogstraat, de Vlasmarkt, enz... werden een prooi der vlammen. 't Was ijselijk, 't geloei van 't voortrukkende vuur. 't gekraak van binten, 't gedruisch van instortende muren, en bovenal... 't gegil, van stervenden en gekwetsten, want de Spanjaarden moordden onbarmhartig.

Na de inneming der stad begon de ontzettende plundering. De Spaansche oversten trokken naar het hun aangewezen gedeelte, en met barbaarsch geweld begonnen de verschrikkelijke moorderijen. Geen eerbied voor ouderdom of geslacht : grijsaards, vrouwen, kinderen, niet minder dan de mannen en jongelingen vielen onder 't zwaard der soldaten. Onder 't gehuil : « Geld, geld, Croonen, Dineros ! » stormden de muiters er op los. Als duivels gingen de muiters te keer. Om vermeende schatten te ontdekken, pleegden ze de gruwelijkste schelmstukken. Hier kwamen burgers en burgeressen in de vlammen of onder de puinen om,

ginds werden ze door de Spanjaarden gefolterd en ten laatste vermoord. Vele straten waren met bloedsporen bedekt, op andere plaatsen lagen de lijken hoog op gestapeld. De burgers lieten ze het leven als ze rantsoenen opbrachten, maar die van eenig aanzien was, en riet veel geld hadden, deden ze veel pijnen aan, zowel mannen als vrouwen, ze ophangende, brandende, geeselende, zelfs de kinderen niet sparende. Evenmin als voor de wereldlijke, had de opstandelingen voor godsdienstige gebouwen zelfs maar een klein greintje eerbied. In dolle woede drongen ze in kerken en kloosters, roovende wat hun begeerlijk toescheen en de monniken en nonnen mishandelend en doodend. Spaansche soldaten drongen ook in Onze Lieve Vrouwe kerk en ledigden de kassen, eischten rantsoenen voor de voorwerpen tot den eeredienst bestemd, ja zelfs voor de pateene. Vele inwoners waren in de kloosters gevlucht. Konden ze geen losprijs geven, dan werden ze vreedvaardig neergesabeld.

Mijnheer Stevens had aan de verdediging geen deel genomen. Hij had geen vrouw of kinderen, liet zijn knechten en meiden aan hun lot over, en vluchtte met 't geld dat hij in huis had, de straat op. Maar twee Spanjaarden hielden hem aan.

— Uw geld ! riepen ze.

Bevend reikte de koopman alles over...

— Mee naar uw huis... daar hebt ge zeker nog meer ! schreeuwde een der woestelingen .

Doodelijk beangst liep Stevens en zijstraat in. Daar zag hij het huis van Jeroens. En hij dacht aan het keldertje onder den vloer.

Marijke paste angstig op de kinderen wier moeders met de mannen afgetrokken waren om de stad te verdedigen, want de vrouwen hadden naast de mannen gestreden.

Plots stormde de heer Stevens binnen.

— Red me ! smeekte hij. Spanjaarden achtervolgen me. O, laat mij in dat keldertje !

Gij durft mij dat vragen ! kreet vrouw Jeroens. Gij die mijn man liet gevangen nemen en veroordeelen tot de galg ! Hadt gij toen medelijden... Maar ik wil kristelijker zijn dan gij waart...

En Marijke opende de val en liet den koopman in het keldertje.

Het eenvoudige huis werd ook bedreigd daar de brand zich uitbreidde.

Marijke wierp kleeven van haar man in 't keldertje.

— Mijnheer, sprak ze, trek die aan. Ze zullen u dan niet als een rijkard herkennen. We moeten vluchten... Ook mijn huis zal in brand geraken.

Wat later waren de moeders om hun kinderen Weenend namen ze hen mee.

— Kom, Marijke, drongen ze aan, we moeten de stad uit... Heel Antwerpen gaat er aan.

Samen trokken ze heen. Mijnheer Stevens volgde in de kleeren van Jeroens.

En de Spaansche furie duurde voort. Ze woedde drie dagen lang.

Overal lagen lijken. Brandende huizen stortten in. Gruwelijk was het. Ja, drie dagen duurde die ijselijke slachting. In een woning vierde men juist bij den aanval bruiloft. Bruid en bruidegom waren van goeden huize. In de wonng der eerste zou de bruiloft plaats hebben, maar daar vernam men, dat de Spanjaarden de stad overrompeld hadden. Een bende muiters viel de woning binnen, alle kostbaarheden eischende. Men gaf ze bereidwillig, maar nog waren de roovers niet tevreden. Zij eischten meer, en toen de ongelukkigen niets anders te geven hadden, sloegen ze den bruidegom dood. En ook de vader van de jonge vrouw. Krankzinnig van smart en angst dwaalde de bruid door de straten tot ze door andere woestelingen vermoord werd...

Mevrouw Fabry, grootmoeder van den beroemden schrijver Hooft, had zich met haar oude moeder in den kelder opgesloten. De Spanjaarden die de woning plunderden en ook in den kelder wilden dringen, lieten de gesloten deur met een vaatje buskruit springen. De vreeselijke ontploffing doodde de moeder. Mevrouw Fabry werd woest aangegrepen. Men wilde haar dwingen de andere juweelen en schatten te voorschijn

te brengen en de schuilplaats van haar echtgenoot bekend te maken. Haar antwoord dat ze geen geld of kostbaarheden meer bezat en niet wist, waar haar man zich bevond, bracht de beulen tot woede. Ze hingen de ongelukkige aan de zoldering op, tot ze bijna ver-smachtte, sneden haar dan los en herhaalden de vraag. Nogmaals, ja, voor den derde keer, hervatten zij dezelfde marteling. Eindelijk geloovende dat de vrouw de waarheid sprak, lieten de plundersaars haar hangen en trokken weg. Wel werd mevrouw Fabry door een oude meid verlost en tot 't leven terug gebracht, maar sedert dien vreeselijken dag was ze krankzinnig. Gedurig sloop ze in den hof om naar de schatten te zoeken welke de Spanjaarden van haar geeischt hadden.

Een Engelsch koopman, die zijn rantsoen niet kon betalen werd opgehangen, tot hij reeds halfdood was. Dan werd hij weer los gesneden. Waanzinnig van angst smeekte de ongelukkige om genade. Zijn beulen lieten hem toe, zijn losprijs van anderen te gaan leenen, maar toen de koopman het vereischte geld niet vinden kon, moest hij in het strop sterven.

Andere burges om de woede der Spanjaarden te ontgaan verkozen den dood in de Schelde en sprongen in hun wanhoop in den stroom.

En gehuld in de kostbaarste kleederen, beladen met gestolen goederen, met de schitterendste juweelen zwierven de moordenaars door de bloederige straten. struikelden over verminkten en dooden. Ze begaven

zich naar de Beurs, die in een speelhol veranderd was. Op trommels verdubbelden ze hun buit, al die schatten die van Antwerpen een der rijkste steden gemaakt hadden.

De Spaansche Furie kostte aan meer dan tienduizend inwoners het leven. Onder de slachtoffers bevond zich ook de burgemeester Jan Van der Meeren, die met het zwaard in de vuist sneuvelde. Smitsaert, een juwelier bood tienduizend gulden voor zijn leven. Maar de woestelingen eischten meer en ook deze burger viel onder hun staal. Ongeveer 700 huizen lagen in puin. Het was onmogelijk de waarde der gestolen juweelen te schatten. Aan geld had men meer dan 20 millioen geroofd. Vele gemeene soldaten lieten bij de juweliers gevesten, scheeden en zelfs wapenrustingen van goud maken en dit met vernis overstrijken, om alles later te gelde te maken. De goudsmiden echter maakten van deze gelegenheid gebruik om veel koper in het goud te mengen, en aldus een deel van het geroofde terug te nemen. (1)

Marijke en veel van de lieden uit haar straat waren naar den Vlaamschen oever overgevaren. Daar ontmoette Marijke den volgenden dag haar man, die op 't nieuws der furie terug kwam om zijn vrouw te helpen.

Bij al de ellende waren ze gelukkig weer samen te zijn.

Een week later keerden ze naar Antwerpen terug. De muiterij was bedwongen. Mijnheer Stevens was

een arme man geworden, alles werd hem ontroofd. Zijn huis lag in puin. En aan Marijke die geen wraak nam dankte hij het leven.

EINDE.

(1) In de trapzaal van het stadhuis liet het gemeentebestuur in 1876 een gedenksteen plaatsen ter herinnering aan die verwoesting van Antwerpen, welke het volk, en daarna de geschiedenis, de Spaansche Furie noemden.

BERICHT.

Voortdurend herdrukken wij vroeger verschenen nummers.

Vraag ze in de boekwinkels of aan de dagbladverkoopers.

Er zijn steeds veel vroegere boekjes voorradig.
Elke week verschijnt een nieuw.

